

Review of the book Metzler Lexikon christlicher Denker

Sarot, M.

Published in:
Nederlands Theologisch Tijdschrift

Publication date:
2002

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Sarot, M. (2002). Review of the book Metzler Lexikon christlicher Denker: 700 Autorinnen und Autoren von den Anfängen des Christentums bis zur Gegenwart, M. Vinzent, 2000, 3476017060. *Nederlands Theologisch Tijdschrift*, 56(2), 143-144.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Preprint

Markus Vinzent (Hg.), *Metzler Lexikon Christlicher Denker: 700 Autorinnen und Autoren von den Anfängen des Christentums bis zur Gegenwart*, Stuttgart, J.B. Metzler, 2000; x + 821 pp., DM 79,80, ISBN 3476017060;

Anton Houtepen, *Theologen op zoek naar God: Twintig portretten van katholieke theologen uit de tweede helft van de 20^e eeuw*, Zoetermeer, Meinema, 2001; 241 pp., f37,50, ISBN 9021138247.

Dit lexicon geeft in kort bestek veel informatie over de voornaamste christelijke denkers. Daarbij beperkt het zich zeker niet tot Duitsland of West-Europa, maar wordt recht gedaan aan het feit dat het christendom een wereldgodsdienst is. Uit Nederland zijn opgenomen: Arminius, Balthasar Bekker, Wessel Gansfort (onder de 'w'), Gomarus, Gerard Groote, Hugo de Groot, David Joris, Hendrik Kraemer, Gerardus van der Leeuw, Ruusbroec (onder 'Johannes'), Menno Simons (onder de 'm'), Voetius, Visser 't Hooft, en Gerard Zerboldt van Zutphen; Berkhof, Berkouwer en Schoonenberg ontbreken. De lemma's variëren in lengte van een halve blz. tot vijf bladzijden, en zijn gevarieerd van opzet. De auteurs hebben kennelijk veel vrijheid gehad, en proberen veelal om gelijk in de eerste regel hun denker kort te karakteriseren, door een treffend citaat of een kernachtige beschrijving. Daardoor is dit naslagwerk heel geschikt om een persoon in op te zoeken over wie je nog heel weinig weet; je vindt dan een aantrekkelijk verhaal, en geen droge opsomming van feitjes. Maar wie juist op zoek is naar een bepaald feitje, zal hier wat langer moeten zoeken dan in de meeste andere naslagwerken. Opmerkelijk is het, ook Denis Diderot, Kahlil Gibran, Friedrich Wilhelm Nietzsche, Arthurt Schopenhauer en Shaftesbury onder de 'christelijke denkers' aan te treffen. Opvallend is, dat een heel aantal bijbelgeleerden zijn opgenomen: bijv. Albrecht Alt, Gerhard Kittel, Heinrich August Wilhelm Meyer, Martin Noth, Julius Wellhausen. Gemist heb ik een aantal grote rooms-katholieke denkers uit de vorige eeuw: Yves Congar, Jean Daniélou, Marie-Dominique Chenu, Josef Pieper. Het procesdenken wordt zelfs helemaal genegeerd, en Alfred North Whitehead en Charles Hartshorne ontbreken. In het algemeen zijn de bibliografieën te duitstalig georiënteerd. Belangrijke engelstalige werken, zoals Walter Hooper's *C.S. Lewis: A Companion and Guide* (Londen 1996) en Grace Jantzen's *Julian of Norwich: Mystic and Theologian* (New York 1988) hadden niet mogen ontbreken. Kleine opmerkingen: 'Alfons Maria van Liguori' moet 'Alfons Maria van Liguori' zijn. Bij F.D. Maurice had moeten worden vermeld dat hij zijn leerstoel aan King's College in Londen moets opgeven. Voor nog geen 80 mark is dit voornaam uitgegeven boek een koopje.

Een goede aanvulling op dit lexikon biedt Anton Houtepen, die zich concentreert op recente rooms-katholieke theologen – en onder theologen verstaat hij dan uitsluitend systematici. Een deel van deze groep is nog in leven, en wordt daarom in het *Lexikon* niet behandeld, maar ook wat de overledenen betreft schiet het *Lexikon* juist waar het progressieve rooms-katholieke theologie betreft, tekort. Houtepen concentreert zich in dit boek, dat teruggaat op een collegereeks, op de godsvraag. Een belangrijk selectiecriteria was voor hem dan ook dat een theoloog over die vraag wat belangrijks te berde moest hebben gebracht. Zo komt hij ertoe te behandelen: Karl Rahner, Hans Urs von Balthasar, Henri de Lubac, Marie-Dominique Chenu, Hans Küng, Piet Schoonenberg, Edward Schillebeeckx, Johann Baptist Metz, Leonardo Boff, Engelbert Mveng, Aloysius Pieris, Raymundo Panikkar, Paul Knitter, Jean-Luc Marion, Louis-Marie Chauvet, Jacques Pohier, David Tracy, Mary Daly, Catharina Halkes en Raymund Schwager. In korte teksten van zo'n tien blz. elk worden deze denkers helder en vakkundig gekarakteriseerd. Het engagement waarmee Houtepen schrijft, draagt veel bij aan de leesbaarheid van dit boek. Op sommige plaatsen, bijv. in de karakterisering van de periode voor Vaticanum II en in het utopische visioen waarop het boek uitloopt, leidt het wel eens tot een gebrek aan nuance.

Marcel Sarot